

Uredništvo: Ljubljana, Knaževa
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 180.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knaževa ulica 5. Telefo-
ni št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja
vsak ponedeljek jutraj. — Na-
ročja se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11, Telefo-
ni št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Zahtevamo osveto in pravico!

Pod naslovom »Na giljotino!« objavlja »Vreme« daljši članek izpod peresa svojega direktorja g. Stanislava Krakova, v katerem se bavi s francoskim pravosodjem v zvezi z odgoditvijo marsejskega procesa. V članku primerja postopanje francoskih oblasti proti morilec, ki je leta 1932. ubil predsednika francoske republike Doumera in z zločinci, ki so v Marseillesu na tako gnusen način umorili jugoslovenskega vladarja. Ker govori tako rekoč vsemu jugoslovenskemu narodu iz duše, objavljamo v celoti ta članek, ki se glasi:

Ko smo prisiljeni spregovoriti o odgoditvi procesa proti marsejskim morilec, procesa, na katerega smo z nadčloveškim potrpljenjem čakali polnih 13 mesecev, bi morali predvsem spregovoriti o samem zločinu v Marseillesu, o umoru blagopokojnega kralja Aleksandra Uedinitelja, voditelja, idola in heroja Jugoslavije.

Toda o tem se ne da govoriti z navadnim glasom, z vsakdanjimi besedami, niti v vsakdanjih časih; zato ta negovorni govor čujemo globoko v svojem vedno kravečem srcu, da ga nekega usodnega dne spregovorimo z gromovitim glasom.

Za sedaj je bolj potrebno, da spregovorimo o tem, kar mora biti v vsaki državi, kjer vlada pravni red, kjer obstoj najpriprostejša morala, a to je o osveti zločincem.

Kralj Aleksander je bil tudi ubit od mednarodnih zločincev javno pred desetstotno množico v Marseillesu v Franciji, v katero je prišel kot gost, kot prijatelj, kot apostol miru.

Za naše siromašne balkanske pojme je gostoljubnost svetinja. Mnogo je pri nas primerov malih, navadnih ljudi, ki so žrtvovali svoje življenje, da bi očuvali čast gostoljubnosti.

Zločinci, izvršilci tega gnusnega zločina so bili takoj odkriti. Vsa njihova organizacija je bila izsledena, deloma v Franciji, deloma pa v Italiji, Avstriji in Madžarski.

Cetudi je organizator zločina, »poglavnik«, pobegnil s francoskih tal, izvršitelji zločina so ostali tam.

Kaj je bilo v tem primeru najbolj priročno, najbolj pošteno in najbolj dostojno? Na vsak način izročitev zločincev Jugoslaviji, da ona izreče svojo sodbo nad morilci kralja, voditelja in vladarja. Toda pojavilo se je vprašanje izročitve, za katero so se skrili vsi, ki jim ni šlo v račun, da bi morilci kralja Aleksandra prišli v roke jugoslovenskih oblasti.

Sprejemljivo je bilo stališče, da se zločincem sodi v Franciji, kjer so svoj gnusni zločin tudi izvršili.

Toda v tem primeru smo s polno pravico pričakovali, da bo giljotina v najkrajšem času zadela tilnik bednih zločincev, ki so hoteli ne samo ubiti plemenitega človeka in oropati ves narod njegovega voditelja, marveč so hoteli s tem umorom poginiti v ogenj in kri vso Evropo!

Baš zaradi tega, ker je šlo s tem primeru za nenavaden zločin, zločin, ki bi lahko pomenil strahovito preokretnico v zgodovini, smo pričakovali, da bo osveta nagla, pravična in odločna.

V ostalem pa smo nedavno imeli primer, kako znajo postopati francoske oblasti, kadar gre za umor pavarja države. Dne 6. maja 1932 je na razstavi knjig francoskih piscev-bojnikov ruski begunec Pavle Gorgulov ustrelil predsednika republike Doumera. Ko so ga prijeli, je izjavil, da je hotel s tem prisiliti Francijo, da bi napovedala vojno Sovjetski Rusiji. Motiv zločina in oseba morilca so upravičevali domnevo, da gre za nenormalnega človeka. Toda že 31. maja so zdravniki ugotovili, da je odgovoren za svoje dejanje.

Zagovornik Gorgulova, pariski odvjetnik Henry Jerau, prijatelj Desbosa, za katerega se tako toplo zavzema francoski tisk, je zahteval, da se izvede kontraekspertiza v pogledu normalnosti in odgovornosti njegovega klijenta. Že 3. junija je preiskovalni sodnik to zahtevo odklonil. Maio več kakor mesec dni po umoru Doumera, 15. junija, je bila obtožnica že gotova. Dne 30. junija je kasacija zavrnila pritožbo Gorgulova in 25. julija, to je dva meseca in 19 dni po izvršenem zločinu, je bil postavljen pred sodišče. Dva dni pozneje pa je bila izrečena sodba. Državni tožilec je v svojem govoru na porotnike dokazoval, da gre za premljen umor, rekoč:

Gospodje, človek, ki ga je Gorgulov ubil, je bil šef velike države v težki dobi neneznih zgodovine. Njegov morilec mora priti v roke rabilju. Vsaka druga odločitev bi bila paradoks. Ječe, iz katerih se da pobegniti, niso bile zgrajene za Gorgulova. Ne izneverite se zaupanju, ki ga v vas stavi ves narod. Storitve svojo dolžnost brez braham. Nisem človek brez usmiljenja, toda, jaz mislim prav tako tudi na njo, ki objokuje svoje štiri sinove in svojega moža.

Zaman so zagovorniki govorili o romantičnem človeku, o blaznosti, o nevarnosti zločiniča in dokazovali, da ni odgovoren za svoje dejanje. Porota je potrdila njegovo krivdo in sodišče je izreklo smrtno obsodbo. Mesec dni pozneje, 20. avgusta, je kasacija zavrnila pritožbo in 14. septembra je bila nad Gorgulovim izvršena smrtna kazen.

Samo štiri mesece so zadostovali, da je zdrknila v rabiljevo kočaro glava človeka, ki je ubil predsednika francoske republike.

Ko pa je bil ubit vladar, visoki gost v Franciji, bi mogli pač pričakovati vsaj tolikšno ekspeditivnost in prav tolikšo odločnost francoskega pravosodja, da niti ne govorimo o tem, da bi moglo biti v tem primeru postopanje francoskih oblasti še bolj rigorozno. Da se poslužimo besed francoskega državnega tožilca: ali tokrat niso stali pred francoskim sodiščem morilci šefa velike države — kajti mi se s ponosom pričevamo v vrsto velikih držav —

in ali ni bil ta umor izvršen v zares težkih časih ne samo naše, nego svetovne zgodovine? Ali mi nimamo pravice, da zahtevamo tudi za morilce našega kralja osveto rabilja, kakor je to zahteval francoski državni tožilec za na pol norega človeka? Ali mi nimamo pravice, zahtevati od francoske porote, ki v tem trenutku predstavlja francoski narod, da pokaže sedaj, ko gre za morilce kralja Aleksandra, prav takšno odločnost, ki jo je pokazala takrat, ko je šlo za glavo ruskega blazneža? Ali ni jugoslovenski narod prav tako zastavil vse svoje zaupanje v roke francoskega pravosodja, kakor ga je svoječasno francoski narod, ko je šlo za morilca predsednika francoske republike?

In ali sedaj, ko je po 13 mesecih mučenja čakanja, ko je vsak dan pomenil novo kapljico grenčice na skelečo rano, prišlo do tega, da se sodba morilec kralja Aleksandra odgodi samo zaradi tega, ker je sou-

deležencu te zločinske tolpe, ki se je pod plaščem zagovornika vthotopil v sodno dvorano, uspelo izvesti načrt, ki ga je sestavil Pavelič prav tako, kakor je sestavil načrt za umor kralja Aleksandra, pomeni prijateljstvo do francoskega naroda, ako še nadalje molčimo sklonjene glave?

Ne! To ne bi bilo prijateljstvo do francoskega naroda, če bi hinavsko skrivali svoje ogorčenje, ki bi moglo nekega dne v mnogo bujnih oblikah izbruhniti na dan v širokih množicah jugoslovenskega naroda. Ni prijateljstvo do Francije, ako bi mi sedaj kazali ravnodušnost tam, kjer bi hoteli zakričati od bolečin in kjer vsako nadaljnje čakanje le še pogloblja skelečo rano.

Mi moramo spregovoriti! Baš ono prijateljstvo, ki ga gojimo do Francije, prijateljstvo z bojnimi polji, ki naj bi bilo večno, nas sili, da povemo odkrito, kaj od Francije s polno pravico zahtevamo, kaj zahteva fast naroda in kaj je Francija dolžna, da dostojno odgovori na zaupanje, ki ji ga je naš narod z nadčloveško silo v najtežjem trenutku svoje zgodovine izkazal.

Preliata plemenita kri Aleksandra I. Uedinitelja vpije po osveti, nagli, odločni, pravični, dostojni časti našega naroda.

Tako osveto zahtevamo s polno pravico od francoskega pravosodja.

General Graziani prosi pomoči

Na somalski fronti Abesinci vedno bolj pritiskajo Italijane nazaj — S severne fronte so poslali več divizij na pomoč

London, 24. novembra. r. Abesinci so na somalski fronti prešli v ofenzivo. Po uspehih zadnjih dni so začeli sedaj naglo prodirati dalje in vedno bolj pritiskajo Italijane nazaj. Ker pa je zadnje dni prišlo ponovno do uporov domačinskih čet, ki so sestavljene iz afriških kolonialnih oddelkov, je zašla armada generala Graziana v nevarstven položaj. General Graziani je zaradi tega nujno zaprosil pri vrhovnem poveljstvu v vzhodni Afriki za pomoč. S severne fronte, kjer so koncentrirane glavne italijanske sile, so sedaj nujno poslali na somalsko fronto dve diviziji ter vse čete, ki prihajajo iz

domovine. Izgleda, da generalu Grazianu na somalski fronti trda prede.

Napulj, 24. novembra. AA. Oddelki črnih srajc, ki so odpotovali v Vzhodno Afriko, pojejo v Somalijo, da pospešajo čete generala Graziana. Jutri odpušajo tja tudi drugi oddelki te divizije.

Abesinci zavzeli Gabredare

London, 24. novembra. b. Reuter poroča iz Hararja, da so Abesinci zopet zavzeli Gabredare, ki leži 20 km severno od Goraheje. Nguševa armada prodira sedaj v treh odsekih po 25.000 mož proti severu.

Vojni stroški Italije: 8 do 10 milijard lir

Mesečno potrebuje Italija za vojne svrhe najmanj eno milijardo lir — Samo mobilizacija je stala nad pet milijard

Pariz, 24. novembra. r. V založbi Payot je izšla te dni knjiga Richarda Lewinsohna, ki se bavi z vprašanjem stroškov kolonialnih vojn. Pisec obravnava vse do sedanje kolonialne vojne, ki so jih vodile evropske države za svoje kolonije in na podlagi statističnih podatkov nasteva, koliko finančnih žrtv so stale Evrope do sedanje kolonialne vojne. Burska vojna leta 1899, v kateri je sodelovalo na strani Anglije le 27.000 mož, je stala Anglijo 200 milijonov funtov. Zasedba Maroka po Francozih ki je trajala od leta 1907 do leta 1911, je stala Francijo 12 milijard frankov sedanje vrednosti. Italijani so leta 1896 poslali v Abesinijo 50.000 mož in so bili povrh še poraženi. Zato so za zavzetje je Tripolitanije pripravili 120.000 mož, s katerimi so se le po enoletni vojni jedva zavezeli ozek obmorski pas, Tripolitanska ekspedicija je stala Italijo eno milijardo zlatih lir, to je 6 milijardi frankov sedanjeljevalje.

Vse to pa ni nič proti sedanjemu podjetju Italije v vzhodni Afriki.

Italijanski pohod proti Abesiniji predstavlja največjo kolonialno vojno v vsej zgodovini. Italija je že pred začetkom

sovražnosti imela na meji svojih kolonij 200.000 najmoderneje oboroženih mož z vsemi potrebnimi zalogami orožja, municije, in hrane. Zgodovina tudi še ne pomeni, da bi bila katerakoli veljsila zaradi kakega kolonialnega podjetja kar za par stotisoč povišala svojo vojsko doma. Razumljivo je, da stanje tako obsežne vojne priprave ogromne finančne žrtve, ki se ne dajo niti z daleka primerjati z drugimi kolonialnimi vojnami. Samo izdatki za mobilizacijo so znašali po italijanskih uradnih podatkih nad 5 milijard lir. Od takrat naprej Italijani ne objavljajo več podatkov o stroških abesinske ekspedicije, vendar pa se dajo ti stroški vsaj približno izračunati. Vzdrževanje 300.000 mož v Afriki stane mesečno najmanj 600 do 700 milijonov lir. K temu je treba prišteti še povečanje izdatkov za vojsko doma in za 50.000 mož, ki so jih na novo poslali v Tripolitanijo. K temu pridejo še podpore svojem mobiliziranim vojakom.

Po zelo previdnih cenitvah stane Italijo abesinska vojna in vse, kar je z njo v zvezi, mesečno najmanj eno milijardo lir. Kako dolgo bo Italija vzdržala tako ogromne izdatke, je seveda vprašanje zase.

Italijanske grožnje

Italija bo v enem dnevu spremenila vso Abesinijo v razvaline, če bo Evropa še nadalje podpirala afriške divjake

Rim, 24. novembra. o. Italijanski listi pisajo ogorčeno o nedavnih notih aqesinske vlade Društvu narodov, s katero je odgovorila na italijansko protestno noto proti sankcijam. Listi dokazujejo znova, da je Abesinija barbarska dežela, ki ne zasluži, da bi bila članica Društva narodov. »Lavori Fascisti« objavlja fotografije dum-dum nabojev angleškega izvora in trdi, da jih uporabljajo Abesinci v borbi proti Italijanom. List pravi, da je največja nesramnost, če izvaia Evropa gospodarske sankcije proti Italiji, afriške divjake pa zalaga z dum-dum naboi in strupenimi plini. Listi groze obenem, da se bo začela Italija v borbi proti Abesiniji posluževati enakih sred-

stev. Nič ni lažjega, piše med drugim »Tribuna«, kakor da italijanska letala v enem samem dnevu uničijo vse abesinske čete, pože vse vasi in izpremene tudi dvor samega abesinskega cesarja v prah in pepel, če bo treba. Italija doslej še tega ni storila, ker se je hotela lojalno držati mednarodnih dogovorov, če pa bodo Abesinci s podporo Angležev in drugih hujskačev še nadalje uporabljali proti Italiji nedopustna sredstva, bo tudi Italija začela postopati neusmiljeno. Doslej je izvajala na zasedenem ozemlju velikodušno politiko, toda nikjer ni bilo zapisano, da mora tako politiko voditi še nadalje.

Dr. Korošec o volitvah

Ustanovna seja banovinskega odbora JRZ — Predsednik je dr. Korošec, tajnik dr. Kulovec

Ljubljana, 24. novembra. a. Danes dopoldne je bila v hotelu Union ustanovna seja banovinskega odbora radikalne zajednice za dravsko banovino. Navzoča sta bila tudi notranji minister g. dr. Korošec in minister brez portfelja dr. Krek. Glavno politično poročilo je podal minister dr. Korošec, ki je med drugim izjavil, da so naloge sedanjega vladnega izvršitelja, nastalih v narodu zaradi nasilij in drugih nezakonitosti, povračilo slobodnosti, ki so že po sedanjih zakonih dovoljene (zborovanja, tisk, ustanavljanje strank itd.), strogo izvajanje zakonitosti in spoštovanje zakonov s strani naroda in s strani državnih organov. Kadar bo nastopila med prebivalstvom popolna pomirjenost ter bodo spoštovani zakoni in državne oblasti, se bodo na široko odprla vrata za vse svobode, ki narodu gredo. G. minister je sporočil, da je novi volilni zakon v njegovem ministrstvu že izdelan in to v več variantah. Kadar bo potreba, se bo lahko uzakonil v 14 dneh. Minister dr. Korošec se je dotaknil tudi volitev in je o tem med drugim rekel:

To je odvisno od različnih okoliščin. Mi ne izključujemo sodelovanja s parlamentom, ako se bo lahko nemoteno in neovirano delalo s parlamentom, nam ni treba siliti na volitve. O naših odnosih s parlamentom lahko govorimo popolnoma iskreno. Saj so ti odnosi znani vsemu svetu. Narodna skupščina ni izvoljena na temelju strank, ampak na temelju državnih list. Se-le naša vlada je uvedla v Narodno skupščino diferenciranje po strankah in programih. Kakor se vidi, napreduje to diferenciranje jako težko. Pri volitvah predsedništva Narodne skupščine nam je vlak skočil s tira. Mrtvih ni bilo, večje nesreče tudi ne. Pri volitvah stalnih skupščinskih odborov, četudi so bile te volitve tajne, je šlo že bolje. Mi smo prepričani, da bo šlo vse bolje. Upamo, da se bo zakon, ki je bil sklenjen med vlado in Narodno skup-

ščino, samo z razumom, spremenil v zakon iz ljubezni. Predno gremo na volitve, je treba da prej nastopi tudi v prebivalstvu popolno pomirjenje, spoštovanje zakonov in vzpostavitev avtoritete državnih oblasti, z eno besedo, zdrava konsolidacija notranjih razmer.

To si morajo posebno oni zapomniti, ki mislijo, da se dajo volitve izsiliti z grožnjami, levitarskimi frazami ali celo s preziranjem veljavnih zakonov. V tem oziru se ne damo in se ne smemo dati premakniti. Nazadnje pa lahko tudi izjavim, da vsaj mi od JRZ ne bi radi šli na volitve, dokler ne bo naša stranka dobro in solidno organizirana. Mogoče, da gre na to organiziranje malo bolj počasi, nego bi si mi vsi želeli.

Po teh izjavanjih je lahko odgovoriti na vprašanje, kdaj pojdemo na volitve. Na volitve bomo šli, kadar bodo žandarji lahko brez skrbi spali v svojih kasarnah in kadar bodo stranke tako močne, da bodo lahko same v največjem redu in miru privlele ves narod na volišče.

O zunanjih politiki nisem poklican, da govorim. Samo to bi rad omenil z ozirom na zadnje dogodke v Aixu en Provence, ki tako globoko zadirajo v našo dušo in srce, da nam niso prav nič všeč. Mi nismo in ne moremo prebletoiti globoke rane, ki je bila zadana našem narodu 9. oktobra lanskega leta. Vendar pa pričakujemo, da bo pravič v polni meri zadoščeno.

Pri konstituiranju banovinskega odbora je bil za predsednika izvoljen minister dr. Korošec za podpredsednika minister dr. Krek, za tajnika bivši minister dr. Fran Kulovec, za blagajnika pa bivši predsednik mariborskega oblastnega odbora dr. Leskovar. Ti štirje funkcionarji tvorijo obenem eksekutivno JRZ za dravsko banovino.

Razširjenje sankcij vojna napoved

Ustahovalna taktika italijanske diplomacije, ki pa ne bo imela uspeha

Pariz, 24. novembra. o. Včeraj je italijanski poslanik Cerutti posetil ministrskega predsednika Lavalja. O sestanku ni bil objavljen nikak komunikat, vendar pa se je izvedelo, da je italijanski poslanik po nalogu svoje vlade opozoril Lavalja na nevarnost, ki bi nastala, če bi se uresničile grožnje Anglije in razširile sankcije tudi še na petrolej, premog, jeklo in železo. Cerutti je po nalogu Mussolinija izrečno opozoril Lavalja na to, da bi tak ukrep pomenil vojno. S tem bi bila pokopana zadnja nada, da bi moglo v doglednem času priti do mirne poravnave konflikta. Laval je Ceruttiju obljubil, da bo posredoval pri angleški vladi, ni pa hotel prevzeti nikakega jamstva, da bo razširjenje sankcij preprečil. Vladni krogi so skušali ta korak Italije držati v tajnosti, vendar pa je vest o tem prišla v javnost in se bavilo z njo skoro vsi današnji francoski listi.

»Ouvre« opozarja na to, da je začela Italija zadnje čase izvajati politiko ustraševanja. Molijo pa se v Rimu, ako mislijo, da se bo Evropa takih groženj ustrašila. List pravi, da je to le dokaz, da so sankcije Italijo občno prizadele.

V enakem smislu piše tudi »Petit Parisien«, ki pravi, da razširjenje sankcij iz razumljivih vzrokov vzbujlja italijansko vlado, ker bi bila Italija s tem oropana glavnih sirov, ki jih potrebuje za nadaljevanje afriške vojne. Nobenega dvoma pa ni, pravi list, da se bodo odnošaji med Rimom in ostalimi evropskimi silami zelo poostriili, če bo v Zenevi sprejet angleški predlog glede razširjenja sankcij.

Priprave za sprejem kralja v Grčiji

Atene, 24. novembra. AA. Po vsej Grčiji se pripravljajo na izredno svečan sprejem kralja Jurija. Radi hudega viharja na morju prispe križarka »Helle«, s katero potuje kralj Jurij, šele jutri v ponedeljek ob 9.30 v pirejsko pristanišče. Program za današnji sprejem je bil radi tega odložen na jutrišnji dan. Vsa poslopja so okrašena z državnimi zastavami in kraljevimi grbi in slikami. V Faleronu, kjer se bo kralj izkrcal na Hadrijanovem pomolu, pred grobom neznanega junaka in na mnogih drugih krajih, koder bo krenil vladar s svojim spremstvom, so postavljeni slavoloki. Vsa javna poslopja in zgodovinski spomeniki, kakor Akropolis, Zevoš templji in drugi bodo razsvetljeni z reflektorji. V Atene prihajajo nenehoma ogromne množice iz vseh krajev Grčije. S Krfa je prispela deputacija v narodnih nošah. Vsi hoteli in prenočišča so napolnjena. V hotelu »Velika Britanija« je glavni stan novinarjev. Za sedanje svečanosti je prispelo v Atene še sto novinarjev iz tujine. V navedenem hotelu bodo prejemali vsa potrebna poročila in informacije. Oblasti so izdale obsežne varnostne ukrepe. Promet po ulicah bo jutri ob osmih ustavljen. Novinarjem so oblasti dodelile štiri točke, s katerih bodo lahko

Francija okleva

Zeneva, 24. nov. o. Prihodnji teden se sestane odbor Društva narodov za sankcije. Aglijo bo na tem zasedanju zastopal minister Eden. V tukajšnjih krogih pričakujejo, da bo Eden predlagal razširjenje sankcij na prepoved izvoza petroleja, premoga, jekla in železa v Italijo. Ni pa verjetno, da bo Francija ta predlog podpirala. Po informacijah tukajšnjih krogov si Laval prizadeva, da bi na vsak način še pred sestankom sankcijskega odbora dosegel sporazum z Mussolinijem. Na drugi strani pa se v Franciji dokaj nerazpoloženi zaradi sankcij ter trde, da mora Francija doprinesati mnogo večje žrtve kakor pa Anglija

Italija bojkotira DN

Rim, 24. novembra. AA. Italija ne bo prisostvovala seji podobnega sveta Društva narodov, ki se sestane v ponedeljek. Na tej seji bodo razpravljali o reorganizaciji sveta Društva narodov oziroma o njegovih razširitvi. Odklonilno stališče Italije tolmačijo poučeni krogi tako, da namerava Italija odslej bojkotirati delo Društva narodov tako dolgo, dokler bodo sankcije v veljavi.

»Popolo d'Italia« objavlja članek, v katerem protestira proti sankcijam in opozarja na osvobodilno poslanstvo, ki ga opravlja Italija v Abesiniji. Italija je hrbenica evropskega miru, ravnovesja in sodelovanja. Mladega naroda, ki šteje 44 milijonov prebivalcev, ni mogoče uničiti ali zapostaviti. Italija bo imela dovolj moči, da sama odloča o svoji bodočnosti.

Povratek Nj. Vis. kneginje Olge

Beograd, 24. novembra. AA. Snoči ob 20.30 se je vrnila iz tujine Nj. Vis. kneginja Olga. Na železniški postaji na Topčideru jo je sprejel Nj. Vis. kneznastnik Pavle z zastopniki civilne in vojaške hiše.

Proslava 100 letnice hrvatske himne

Zagreb, 24. novembra. o. Ob udeležbi blizu 20.000 ljudi se je vršila danes proslava 100-letnice hrvatske narodne himne »Lepa naša domovino«. Ob tej priliki so v Zelenjaku pri Klanjcu odkrili spomenik pesniku te himne Antunu Mihanoviću-Petrovskemu. Spomenik je zgradilo društvo »Hrvatski zmaj«. V imenu dr. Mačka, ki se proslave ni osebno udeležil, je govoril narodni poslanec Milutin Maier. Med drugimi govorniki je bil tudi Mačkov pristaš Muha iz Lisičnega, rojstnega kraja Mačkovega očeta, ki je govoril o potrebi kmetičke sloge.

Stara uprava PZ obnovljena

Na izrednem obnem zboru Pokojninskega zavoda je bila prejšnja razpuščena uprava ponovno soglasno izvoljena

Ljubljana, 24. novembra

Kakor znano, so se začele kmalu potem, ko je prišlo na kmetijsko razpisno, izvajati razne poslovanje spremembe, ne samo pri poslovanju državnih uradov in komunalno-političnih ustanov, marveč tudi pri raznih drugih ustanovah, o čem govorimo v socialnem in gospodarskem smislu, kar se ne bi smelo uveljavljati strankarsko-politično, marveč v prvi vrsti gospodarski in socialni vrstni. Tako je prišlo med drugim do izpostavitve tudi pri vodenju pokojninskega zavoda, naše največje in največje gospodarsko-socialne ustanove. Z odlokom vlad je bil razrešen dotlejani predsednik PZ dr. Vlado Baume ter skupaj z njim celotni upravni in izvršni odbor PZ. Za vladnega komisarja je bil imenovan g. dr. Milavec, ki je ob svojem nastopu izdajal, da so bili člani prejšnjega izvršnega odbora imenovani za člane senata. Vlada komisar je dobil ob enem nalog, da mora v roku osmih tednov, sklicati izredni občni zbor delegatov, ki naj izvoli novi upravni in izvršni odbor.

Današnji izredni občni zbor je pokazal, da je bil razpusť nepotreben, saj so delegati brez debate v celoti izvolili vso dosedanja upravo, le predsednik, ki ga je po zakonu imenuje minister za socialno politiko, je nov. Delegati so ob enem izrazili svoj protest proti takemu postopanju, ki prav po nepotrebnem povzroča zavodu le velike stroške.

Ob skoraj polnoštevilni udeležbi delegatov iz Slovenije in Danacije, je komisar dr. Milavec ob 10.30 otvoril izredni občni zbor, pozdravil vse delegate ter zastopnika ministrstva za socialno politiko, šefa kabineta Mirka Maletiča in zastopnika banske uprave dr. Zorina ter zastopnike tiska. Ob soglasnem pritrjevanju je predlagal udanostno brzojavko. Nj. Vel. kralju ter pozdravne brzojavke ministru za socialno politiko ter banom dravski, primorske in zetske banovine.

Poročilo komisarja

V svojem poročilu je komisar omenil nastale spremembe pri upravi PZ zaradi razrešitve prejšnje uprave in imenovanja komisarja. Komisar je 16. septembra prevzel posle od bivšega predsednika dr. Baume, kateremu je izrekel zahvalo za vse njegovo vzorno delovanje in skrb, ki jo je posvetil procvitu zavoda. Delegati so s ploskanjem pritrjivali njegovim besedam. Med drugim je komisar sporočil, da je prejel od ministrstva za socialno politiko resolucijo Zveze privatnih nameščencev, ki zahteva razrešitev pokojninskega zavarovanja na vsa država tako, da bodo v bodoče zavarovani tudi vsi trgovski, obrtniški in zobotehniški. Minister je naročil, da uprava PZ sestavi in predloži načrt to zadevne uredbe. Komisar je s to zadevo počakal, da bi o njej lahko razpravljala in sklepala nova uprava, ki bo danes izvoljena. Dalje je omenil, da je ministrstvo ugodilo prizivu razrešenega delegata Gilčevta iz Maribora in ga znova potrdilo v njegovi funkciji. Zato ga je tudi povabil na današnji izredni občni zbor.

Protest zveze privatnih nameščencev

V imenu Zveze društev privatnih nameščencev je delegat g. Ivan Tavčar podal izjavo, v kateri je dejal med drugim: Sedanja način prisilnega imenovanja komisarja PZ kot zastopnika državnega nadzorstvenega oblasti je neprimeren in škodljiv za interese te ustanove same. Ta način imenovanja izločuje vpliv in odgovornost voljene samouprave od poslovanja zavoda in povzroča nepotrebne in visoke stroške. Soglasno s potrebo zastopstva in kontrole državnega nadzorstvenega oblasti, biti pa mora ta kontrola urejena tako, da ne ustvarja škodljivih posledic, ki gredo v škodo zavarovalcev. Zato že danes opozarjamo, da naj se ta naša načelna pripomba opozusteva pri sestavi novega zakona o pokojninskem zavarovanju, ko se bo na novo uredil način zastopstva nadzorstvene oblasti v upravi Pokojninskega zavoda.

Razen tega moramo ugotoviti še to le: Dne 10. oktobra t. l. je prejel gospod vladni komisar od nas pismo vloge, v kateri je zahtevalo 20 polnopravnih nameščenskih delegatov sklicanje izrednega obnega zboru v smislu člena 31. statuta PZ. Po tej določbi je bil g. komisar dolžan sklicati izredni občni zbor, ki bi se bil moral vršiti najdalje od 18. novembra. Gospod komisar pa te naše vloge ni upošteval. Ugotavljam to prekršitev formalnega znatja,

ki predstavlja kršenje osnovnih pravic delegatov. Prosim, da se ta naš protest sprejme v zapisnik.

Slično izjavo, v kateri protestira proti kršitvi evtonomije PZ, je v imenu zveze privatnih nameščencev podal tudi delegat g. Golmajer, ki je ob enem podkrepil zahtevo, naj se zakon o pokojninskem zavarovanju novelira tako, da bo predsednika volil zbor delegatov.

Delegat g. Albin Prepeluh je v svojem govoru opozarjal na to, da slanejo zavod izredni občni zbori, ki se vrše brez potrebe, mnogo denarja. Današnji občni zbor stane po njegovih računih najmanj 80.000 dinarjev. Ta denar je izdan brez vsake potrebe, zlasti sprito prizadevanja dosežanje uprave, da se štedi na vseh koncih in krajih, zlasti pri upravnih stroških. Uprava je šla v tej smeri tako daleč, da je tudi uradništvo znižala plače, samo da spravi upravne stroške na največ 10 odstotkov, kakor je računano pri kalkulaciji zavarovanja. Po zakonu imenuje zavodovnega predsednika ministrstvo za socialno politiko. Predsednik mora biti jurist in bi moral po zakonu trajati funkcija doba pet let. S to zakonsko določbo je hotel zakonodajalec preprečiti politične vplive. Seveda pa je pozabil, da so tudi še drugi juristi, ki znajo vsak paragraf obrniti tako, da se ga lahko izogne. Zato predlaga, da se v finančnem zakonu za prihodnje proračunsko leto doseže amandman, s katerim se bo določba zakona o pokojninskem zavarovanju glede predsednika spremeni tako, da imenuje in postavlja predsednika PZ minister za socialno politiko. S tem bi se po mnenju govornika izognili dragim izrednim obnim zborom. Sklep bi moral biti soglasen, da bi se na ta način enkrat za vselej izločil vsak politični vpliv na PZ.

Delegat g. Tavčar se je v imenu svoje skupine izjavil proti temu predlogu in podčrtal načelno zahtevo, da naj predsednika

voli občni zbor, kateremu mora biti predsednik tudi odgovoren. Državna kontrola je sicer potrebna, a ministrstvo socialne politike naj jo vrši po svojih organih.

G. Prepeluh se strinja z načelnim stališčem g. Tavčarja, toda njemu gre za to, da se politični vpliv takoj izloči, dočim v reviziji zakona še stvar dolgotrajne procedure. Če občni zbor ne sprejme soglasno njegovega predloga, ne vztraja na tem, da se o njem sploh glasuje.

Na protest g. Tavčarja je komisar dr. Milavec ugotovil, da predlog za sklicanje izrednega obnega zboru ni bil pravilno sestavljen, češ da niso bili obrazloženi razlogi, zakaj zahtevajo delegati izredni občni zbor. Predsednik je nato prešel na drugo točko dnevnega reda.

Volitve uprave

Po pojasnilu procedure volitev je predsednik omenil, da odpade glasovanje, če vsaka skupina, delodajalska in delojemalska, predloži enotno kandidatsko listo. V imenu delojemalcev je stalni predlog g. Tavčar, v imenu delodajalcev pa g. načelnik Ribnikar, ki je pri tem izjavil, da zbor delegatov baš s tem, da kandidira vse dosedanje članke uprave, dokumentira svojo enotno voljo, da hoče z združenimi močmi in v najlepši harmoniji čuvati nad tem dravstvenim zavodom. Ker ni bilo ugovora, je predsednik predloženi kandidatski listi proglasil za izvoljene. Novi upravni odbor PZ je sestavljen tako-le:

Skupina delodajalcev:
Člani: Kralj Anton, Avsenek Ivan, dr. Gintar Rudolf, Knez Zlatko, Kavčič Josip, dr. Obersnel Maks in Ribnikar Adolf, namestniki: dr. Dornostija Josip, dr. Alibek Jurjo, dr. Lovš Vjekoslav, Prepeluh Albin, Pinter Ferdo, dr. Vrhunc Vinko in Švec Franjo.

Skupina delojemalcev:
Člani: Vrančič Vladimir, Sretek Franjo, Volčanšek Franjo, Zemljak Josko, Vreče Franc, Tavčar Josip in Roš Bruno, namestniki: Stih Lindorč, Golmajer Jože, Čop Feliks, inž. Rus Jože, Božič Ivo, Vilič Janko in Moravc Niko.

S tem je bil dnevi red izvršen. Zato je predsednik dr. Milavec zaključil izredni občni zbor, ki je bil najhlaši delovni glasni volje ter skunega in harmoničnega dela za naš največji gospodarski in socialni zavod, ki za take nepotrebne spremembe le možno in ovirajo.

Kasimirjeva razstava otvorjena

V Jakopičevem paviljonu so imeli naši ljubitelji umetnosti ob 11. svoj veliki rendez-vous. Luigi Kasimir, naš rojak iz Ptuj, je v umetnik svetovnega slovesa, pa nje gova gospa Danne Hórnes-Kasimirjeva sta odprla prvo razstavo svojih del v Ljubljani in k otvoritvi se je zbralo naše najodličnejše občinstvo. Med drugim smo opazili podžupana prof. Jarca kot zastopnika mestne občine in župana, predsednika Narodne galerije dr. Windischerja, ravatelja Etnografskega muzeja dr. Zupaniča in številno zbrano družino naših upodablajočih umetnikov. Konservator dr. Stele je v izčrpnem predavanju predstavil občinstvu oba umetnika in je poslušalce še posebej seznanil s tehniko ujedkovin, ki jo Luigi Kasimir goji z največjim uspehom in v kateri so najboljša svoja dela napravili tudi Dürer, Goya in Kollwitzeva. G. Kasimir razstavlja med drugim tudi serijo dovršenih motivov iz Splita in Ptuja, ga. Kasimirjeva pa nekaj prav lepih in zanimivih pokrajin iz Haloz.

Zbor gradbenih delavcev

Na poziv Zveze stavbinih delavcev so se dopolne zbrali v dvorani Delavske zbornice sezonsko gradbeni delavci, da formulirajo zahteve po ureditvi svojega delovnega in socialnega položaja. Vkljub temu, da je bila danes letošnja največja stavba — gradnja bežigradske gimnazije — v obratu in so bili tako številni delavci zadržani, je bila udeležba prav živahna in zborovalci so sledili izvajanjem govornikov.

Tomo Brejce je obsežno orisal nevarne razmere, ki vladajo v stavbinih stroki. Delavci hočejo dela, ne pa podpor, in zato so delavci tudi z veseljem pozdravili in podprli akcijo zbornice za TOI za podživitev gradbene delavnosti. Toda za svoje delo zahtevajo tudi pošteno plačilo. Naj se tudi za gradbeno delavstvo legalizira tarifna pogodba, po kateri naj bi znašala medza najmanj 5 Din na uro in po kateri naj bi tudi na stavbah veljal 8-urni delavnik. Prav tako zahtevajo gradbeni delavci, da se tudi zanje uvede pri borzah dela zavarovanje za primer brezposelnosti. Na koncu je bila z živahnim odobravanjem soglasno sprejeta resolucija in pa predlog, naj organizacija zaprosi bansko upravo, da iz bednostnega fonda votira za gradbene delavce 100.000 Din za podporo v letošnji zimi.

Kronika nezgod

V bolnišnico so v teku dneva prepeljali več žrtve nesreč. Najhujša je doletela 48-letnega Roka Stegnarja, predilniškega mojstra iz Trčica. Med vožnjo je padel z drvečega avtomobila in si zlomil levo nogo v kolku. Poškodba je precej komplicirana. — Brezposelni dinar Leskovec, star 55 let in stanujoč v Mostah, je delal pri nekem kmetu. Ko je po lestvi nosil težak snop slame, se je zlomil klin in Leskovec je tako nesrečno padel, da si je zlomil dve rebri. — Delavec France Kramer, rojen 1902 in stanujoč v Tomačevem, je hotel snoci v neko klet, v temi je pa zgrešil pot in je priletel na glavo. Precej krvavečega sta dva stražnika prepeljala v bolnišnico. — Dopoldne so morali reševalci na glavni kolodvor, kamor so bili z vlakom pripeljali 35-letnega delavca Antona Petroviča iz Gorenje vasi. Pri podiranju drevesa ga je opazila debela veja, padel je in si zlomil nogo.

100 bolnikov na 64 posteljah

Letos je v ljubljanski bolnišnici še večji naval kakor lani, kar tudi dokazuje statistika sprejetih bolnikov. Z današnjim dnem je bilo namreč sprejetih 24.000 bolnikov, torej že skoraj za tisoč več nego lani vse leto. Na nekaterih oddelkih, zlasti na kirurškem in internem je vse leto občutno pomanjkanje postelj, a v zadnjem mesecu je prišel na vrsto tudi oddelek za nalezljive bolezni. Po mestu in na periferiji namreč precej razsajata davica in skrlatinka in ker je treba bolnike izolirati, morajo v bolnico. Na tem oddelku je zdaj nad 100 bolnikov, večinoma otrok, a postelj je vsega skupaj 64. In tako se dogaja, da morata po dva bolnika ležati v eni postelji. Res skrajni čas bi bil, da se naša bolnišnica poveča ali da dobi primerne pomožne prostore, sicer bo vsak boj proti boleznim iluzoren!

Pri pojavih zastrupljenja

povzročenih po pokvarjenih jedilih, je pravočasno uporabljena naravna

FRANZ-JOSEFOVA

grenčica dobro sredstvo.

Ogl. reg. S. br. 15485/35

in drago je Nezdruvo

če Vam prepriča ograž zdravlje in odnosa toploto. Zahtevajte naše brezplačne prospekte

Jug. pat. pusteno-kovinsko brtvilo za okna in vrata

A. Hrlič, Zagreb, Gajeva 20
Zrnec Franjo — Ljubljana
KOPITARJEVA ULICA 1.

Klerikalni obrtniki se organizirajo

Pri »Kaplanu« se je popoldne zbralo nad 30 klerikalnih obrtnikov, da ustanove Okrajno obrtno zvezo za Ljubljano in okolico. Zborovanje je vodil stavbenik Ivan Ogrin, ki je svoj čas načeloval Jugoslovanski obrtni zvezi in ki jo hoče obnoviti. V odbor so bili izvoljeni: načelnik Ivan Ogrin, člani krojaški mojster Jernej Ložar, tapetnik Fran Jager, mizarski mojster Josip Senica, zidarški mojster Ivan Vižintin, soboslikar I. Maglaj in tesarski mojster Robert Mihor, za pregledovalca računov pa čevljar Zupanič, tesarski mojster Ravnihar in mesarski mojster Rozman.

DAMSKÉ PLAŠČE ZA JESEN IN ZIMO

nudi v veliki izbi in sicer:

trpežni športni . . . od Din 180.— naprej
v temnih barvah . . . od Din 380.— naprej
s kožuvinno . . . od Din 160.— naprej
velikostih . . . od Din 95.— naprej
vse velikosti . . . od Din 95.— naprej
Na zalogi velika izbira črnih boljših plaščev s kožuvinno ali brez, v vseh velikostih, tudi za močnejše dame. Plašče izdelujemo tudi po naročilu, ter imamo lepo in veliko izbero vsakovrstnih navadnih in finih blagov na zalogi. Lastna šivalnica za izdelavo plaščev.

OGLEJTE SI BREZOBVEZNO!

F. I. GORICAR, Ljubljana, sv. Petra c. 29.

Naše gledališče

Ponedeljek, 25. novembra: Zaprtlo.
Torek, 26. novembra: Zaprtlo.
Sreda, 27. novembra: Kralj Edip, Kameniti gost, Red Sreda.
Četrtek, 28. novembra: Vesela božja pot, Premiera. Red B.
Petek, 29. novembra: ob 15. Kralj Edip. Dijaška predstava. Izven. Globoko znazane cene od 5 do 14 Din.

OPERA

Ponedeljek, 25. novembra: Zaprtlo.
Torek, 26. novembra: Aida. A.
Sreda, 27. novembra: Faust. Gostuje Josip Rijavec. Izven.
Četrtek, 28. novembra: Ples v Savoyu. Red četrtek.

DRAMA

V ljudski igri »Vesela božja pot« igrajo glavne vloge naslednji člani naše drame: župnika igra g. Cesar, starega 70letnega banderlarja — g. Kralj, grunarskega sina Franceta — g. Stupica, njegovo mater — g. P. Juvanova in Maričko, revno planarico — gl. gl. Bolzarijeva. Premiera bo v četrtek 28. t.m. za red B.

Gostovanje Josipa Rijaveca v naši operi je vsakekrat pomemben dogodek v našem gledališkem življenju. Zato opozarjamo na vpriporitev opere »Faust« v sredo 27. t. m. v kateri opere odlični rojak — gost naslovno vloge.

»Kraljičin ljubljeneec«, nova opera, ki pride v soboto 30. t. m. v naš operni repertoar, je imela svojo krstno predstavo 30. februarja letos v Draždanih. Na Češkoslovskem je bila vpriporjena prvič na Narodnem divadlu v Brnu. Delo je prekrasno. Pripravljal ga je ravatelj Polič in režiser Debevec.

Na mizi, čeprav so bili postreženi, da bolje niso mogli biti. Da, še srečni so, ker niso ničesar dali. Ali pa jo — iz pozabljivosti celo pobrišejo iz kavarnih brez plačila.

Najbrž ti gospodje ne vedo, kakšno je življenje natakarija.

Pri nas imamo namreč lokale, ki so tako socialni, da puste svoje uslužbenke delati po dvanajst ur na dan ali pa še več. In zato jim ne dajo prav nobene plače, ampak poberejo samo napitnino. Ni prav mnogo lokalov, kjer bi imeli natakariji po 200 Din plače na mesec. Za obliko morajo skrbeti sami in koliko stane na primer smoking, ki ga morajo imeti, si lahko sami računajo. In da je treba tak smoking vsak teden kemično očistiti, menda ni treba še posebej pripovedovati. In da morajo redno plačati odstopni gospodarijo pozosto še precej velik odstotek svojih dohodkov kot prispevek za časnike, ki jih gostje berejo, menda tudi ne vse vsakdo.

Gospod, kadar boste spet slabe volje in hoteli stresti svojo jezo na natakarijem, se spomnite tega. In pomislite, kaj bi storili vi, če bi bili natakari, natakari na gost. Potem vam, upam, ne bo treba reči, da ste umazane.

Tone Brn.

primo
CONRADT VEIDT v velefilmu

Bila sem

špiionka

po resničnih doživljajih.

Ljubljanski kalejdoskop

Naš tramvaj namerava sanirati. Na parpiru in z besedami ga zdravijo precej časa. Zdi pa kaže, da ga bodo počeli tudi z dejanji. Začelo se je prav za prav že.

Človek stoji pred rdečo hišo na Poljanah. Da tebe mimo tramvaj, ve menda vsakdo. Ne vé pa, kako je urejeno, da pride vsak potnik čimprej na vrsto.

Mislíš se peljati proti pošti. Pridirkaš od doma, da ne bi zamudil. Pa nanese tako, da ugledaš tramvajev rep že za vrzom. Prepričan si bi, »Čez šest ali koliko minut pride drugi tramvaj« si misliš. »No, bom pa počakal.« Saj je stara reč, da je človek po svoji naravi nagnjen k lenosti in če se je odločil, da se bo peljal zaradi svoje lenobe s tramvajem, počaka tudi tiste minute, čeprav bi bil zanesljivo prejši pri pošti. In res, čez minute pridvi drugi tramvaj — od pošte. Malo se razjeziš, na zopet potlačiš, češ, kaj kmalu tu tudi oni od nasprotni strani. Toda tramvaj se za troje modrovanje na zopet smekal in ubere dalje. Čudno počakal. Treba bo pa počakati še dve minuti, saj to ni toliko. In čakaš. Čez dve minuti res pridvi tramvaj — od pošte. Potem se uideš in to le malokolič ne vrti poti. Pred škofijo te dohitijo oni, ki si ga čakal.

Pa ne smete misliti, da se to dogaja ob desetih zvečer, ko roma tramvaj v remizjo spat. Ne, to se prihodnjič od dveh popoldne, ko ljudje hitijo v službo. Nedvomno je v interesu tramvajске druž-

be in našega ljubljanskega prebivalstva, da bi se ta praksa nadaljevala. Frekvenca se bo zaradi tega zelo povečala, morda celo za toliko, da občini ne bo treba plačati dolgov tramvajске družbe.

Naši trgovci slove po svoji vljudnosti. To je lepo, kajti vljudnost je lepa čednost in razen tega tudi rentabilna. Naravnost vzorno vljudnost sem zadnjič sam doživel. Pridem v neko drogerijo. Nekaj malenkosti sem hotel kupiti. Takoj se zagnezate okoli mene pet ljudi.

»Gospod želi?«

»Skromno razodenem svoje želje.«

»Da, gospod takoj, takoj...«

In pet ljudi se začne iskati reči, ki bi si jih rad kupil.

Toda takrat poseže vmes usoda. V obliki milo dišeče in lepo poslikane dame, ki stopi v trgovino.

Kar naenkrat sem pozabljen. Vseh pet ljudi skoči od predlova.

»Klanjam se, milostljiva!«

»Milostljiva želi?«

»Prosim?«

Milostljiva, vas pa že dolgo ni bilo k nam...«

Ali ste bil zadnjič zadovoljni, milostljiva?«

Vse v en glas.

Lepa je taka vljudnost in uslužnost in človek je mora biti vesel. Cenav pri tem pozabijo uslužni ljudje na njega.

»Kremo bi, rada imela, veste, pa kaj boljše...«

»Da, milostljiva, izvolite!« (Potkrat.)

In pred milostljivo se izprazni pot predlova, odpre petdeset štale in tub Milostljiva poskuša kremo. Vsake si dene nekaj na prst, jo razmeže in poduha. Naposled dahne: »Ah, veste, vse so preveč parfumirane. Veste, kaj disekretna bi rada imela. Kaj takega, kar ne diši deset metrov pred človekom in deset metrov za njim...«

Pet ljudi napravi obupan obraz. Še jaz iz solidarnosti.

»Zelo žal nam je, milostljiva...«

In milostljiva se odlepje iz trgovine in deset metrov pred njo diši in deset metrov za njo.

Potem pridem še jaz s svojimi ekromnimi željami na vrsto. Bil sem, hvala Bogu, hitro odpravljen. Toda od trenutka ko sem stopil v trgovino, pa do trenutka, ko sem splozil iz nje, je vendar preteklo 24 minut.

Taka uslužnost je zelo priporočljiva in koristna, zlasti če je pet ljudi da postrežejo dvema. Da, der Dienst an den Kunden...

Čas to zlato, pravilo in izrečiti ga je treba. Dandanes ko teče čas hitro kakor še nikoli, je to zlasti važno.

Ničesar na ni kar bi tako kradlo čas kakor, kolozen Zlati čas človek ni napačen na pravihno zbiranje ampak na neko drugo blagovno ustanovo.

Ampak to bi se dalo morda drugače urediti. Ali ne bi bilo na primer dobi nekaj tiskarice, da človeku ne bi bilo treba stati v redniški polidruzi ura, ampak bi lahko stopal kar k okenu in povedal, kaj ga boli? Za glavobol bi mu dali tam aspirine (polo-

vična doza), za revmatične in druge podobne bolezni ter otekline kafro, ali pa malo joda ali lizola. Lizol je prav zdrav in se ga dandanes marsikdo posluži. Le berite liste! Cash kakšna služkinja, časih brezposeln delavce, časih pa tudi kakšen mlad zaljubljenec ali zaljubljenka.

Da tako bi bilo treba urediti, da bi prihranili nekaj časa. In še zaveč bi imel od tega koristi. Dosti manjše režijske stroške bi imel in bi s prihranki lahko nastavljal še nekaj sto novih uradnikov.

Takole v kavarni opazi marsikaj zanimivega, če malo bolj odpreš oči. Na primer tole:

Gospod iz boljše družbe, ki sedi v tvoji bližini, zahteva neprestano nove časnike. Če doli kateremu pet minut prepozno, ker sedi na lemo služimo neki drug gospod, napravi halo, da ga silijo vsa kavana. Da je to neravnost, se zadirja, da so vsi natakariji lenobe, da mu nalajše navašajo. Ključ plačilne, podvrstevale, ravnatelje in nadzornike se pričuje in naposled zmagovalno vzklikne, da je prišel zadnjič v ta lokal, čeprav bo sveda naslednji dan ob isti uri enot tam. In potem ozoročno pokliče plačilnega.

»Kajna sem imela«

»Tri in pol.«

Gospod noliči na mizo tri in pol dinarja, nič več in nič manj ter ore.

Nič za plačilnega, nič za tistega, ki mu je keno prinesel.

In takih gospodov je leno število.

Tak gospod se naž ne zaveda, da je velik umazanec. Prav zares.

In dosti je tudi takih, ki ne puste ničesar

Sportna nedelja

Jesenski turnirji

pri nas v glavnem zaključujejo nogometno sezono — V Ljubljani sta bila včeraj dva turnirja; na Jadranovem je zmagal Hermes, finale s Slovanovema pa bo drugo nedeljo med Slovanom in Maršom

Ljubljana, 24. novembra. Tudi na ljubljanskih igriščih se že obšutno pozna konec sezone. Še pred nekaj nedeljami je bilo na vseh igriščih polno življenja, vrstili so se pari nogometašev, ki so se borili za točke. Sedaj pa je do spomladanskega kroga in prepričani za ševilke.

Toda mladini se ne da počivati. Za »dileco« je sezona še prezgodnja, kje naj zabijejo sportniki nedeljske popoldneve? Tudi občinstvu, onemu najzvestejšemu, je dolgočasno, če nima v nedeljo popoldne svojega nogometnega sporeda. V takih časih se nekateri klubi ojačajo in tvegajo poznejše seniorske prireditve, ki jih odigrajo v obliki turnirjev. Današnja nedelja je imela v Ljubljani dve taki prireditvi.

Slabo vreme je pokvarilo račune, ki so bili drugače pravilno kalkulirani: kljub deževnemu in neprijetnemu popoldnevu se je nabralo zlasti na Jadranu lepo število gledalcev, ki bi jih bilo gotovo več, če bi bili nebeški vremenar malo bolj milostljivi. Tudi tako sta prišli prireditvi do srečnega zaključka.

Na Jadranu

je razvrstila Slavija štiri moštva v prvi turnir s štirimi tekmi. Razpisani sta bili dve darili, ki sta jih koncem prireditve zvela kapetana Hermesa in Slavije kot nagrado za pošteno igranje.

Hermes : Slavija 2 : 0

Prvo tekmo je igral prireditelj s Šiškarji. Zelo so se morali potruditi, da so v sicer izravnani in odprti igri stisnili dve žogi v mrežo. Gola sta bila sicer lepa, vendar je po poteku igre razlika še premočno izražena.

Ilirija : Jadran 4 : 1

Belo-zeleni so odpravili nasprotnika že v prvem delu igre, ko so mu zasluženjo zabili tri komete. Po odmoru se je domačin malo zbral, toda zadostovalo je samo za izravnani rezultat. Naskok iz prvega polčasa je belo-zelenim zagotovil sigurno zmago.

Slavija : Jadran 2 : 1 (1 : 1)

Po propozicijah sta nato igrala najprej oba premaganca. Slavija je do čudovito trd odpor, zabili so vodilni gol, potem so se pa branili na žive in mrtve. Šele prav v zadnjih potezih se je Jadranovec posrečilo, da so usnje dobesedno potisnili preko črte. Zaradi neodločenega rezultata je

bil potreben podaljšek. 2 krat deset minut. V odprti igri so zopet Slavijašči prišli do vodilnega gola, tokrat pa so umeli pridoliti naskok ohraniti do konca. Utešno darilo je torej pripadlo njim.

Hermes : Ilirija 1 : 0

Zmagovalca sta v zadnji tekmi pokazala na težkem terenu prav dober in zelo borben nogomet. Ilirijani sicer niso bili z vseni prvimi močmi na polju, zato pa je bil Hermes skoraj kompleten, toda ne glede na to je zmagal Šiškarjev prav pomembna. Pri tem se ni dovolj izražena, kajti Ilirijanska obramba je znala razpoloženi nasprotnikov napad zadrževati tudi z nedovoljenimi sredstvi, od katerih je sodnik samo eno odpisal; iz enajstke so nato Šiškarji prišli do lovorik.

Vse tekme so igrali samo po 2 krat 20 minut. Sodila sta izmenoma, vsak po dve tekmi, gg. Lukežič in Vagozatti.

Na Slovanu

so v istem času igrali Slovanov turnir. K temu je Slovan pritegnil polovico drugega razreda: Svoboda, Grafika in Marsa. Tla so bila precej boljše od Jadranovih, obisk pa nekoliko šibkejši.

Slovan : Svoboda 7 : 0

Svoboda je nastopila s konaj dobro rezervno garnituro. Zato niso imeli Slovanovci težjega posla in so prenesli igro kar v nasprotnikovo polovico. Ker so kmalu začeli v nasprotnikovem vratarju kaj lahko premagljivo oviro, so iz vsake pozicije streljali in bili v mrežo gol za golom. Nabralo se jih je do konca sedem komadov. Sodil je g. Jokišić.

Mars : Grafika 1 : 0

Malo presenečenje. Spleša se je pričakoval izdaten rezultat v korist Grafike, ki vendar zavzema v tablici dokaj boljše mesto od Marsovcv. Toda Poljanji so potisnili nasprotnika v prvem polčasu skoraj popolnoma v defenzivo in si zagotovili z ediniim zgoditkom mal naskok. Grafikarji so sicer po odmoru dogodki preokrenili v svojo korist in so Marsove potisnili v obrambo, niso pa mogli pogoditi mreže. Ostalo je pri rezultatu prvega polčasa. Sodil je g. Štiglic.

To je bil prvi del Slovanovega turnirja. Prihodnje nedelje bosta torej igrala premaganca, t. j. Svoboda proti Grafiki, potem pa zmagovalec Slovan-Mars.

Kdo bo osmi v ligi?

Hašk je prvo nadaljnjo kvalifikacijsko tekmo — z varazdinsko Slavijo — odločil pičlo, toda zaslužen v svojo korist

Varaždin, 24. novembra. Kot tretjeplasirani klub v peti skupini mora zagrebški Hašk za vstop v državno ligo odigrati še po dve kvalifikacijski tekmi z dvema nasprotnikoma, in sicer z varazdinsko Slavijo iz lastnega podsvetja ter s sarajevskim Hajdukom po končnem dvoboju s Slavijo.

Hašk : Slavija

(Varaždin) 3 : 2 (0 : 1)

Za svojo prvo tekmo na tej nadaljnji turnirski poti je enajstotica Haška danes gostovala v Varazdinu. Za tekmo je vladalo doma in daleč izven Zagreba veliko zanimanje, tako da ni čudno, če se je klub slabemu vremenu zbral na igrišču do 2.500 gledalcev.

Slavija je do odmora obetala mnogo in je z elanom in voljo tudi dosegla naskok enega gola. V drugem polčasu se je slika znatno spremenila v škodo domačin in so Haškovi popolnoma prevladali na polju. Vsi njihovi deli so bili znatno boljše, tako da je njihova zmaga popolnoma zaslužena. Najboljši mož med obema je bil Gajer, prav dobro pa so se rešili iz afere tudi Grims, Sliwak in Wolf ter Fink v napadu. Če bi bil napad malo bolj odločen in bi zaigral bolj enotno, bi bil rezultat lahko mnogo ugodnejši za Haška.

Prvi gol je padel v 38. minuti prvega polčasa po Dabču za Slavijo. V drugem polčasu je Hašk v 18. minuti izenačil, nakar je v 37. min. Fink povisal rezultat na 2 : 1 v korist Haška. V 42. min. je po krasnem strelu iz daljave padel tretji gol za boljše. Tik pred koncem igre je nastala pred vrati Haška gneba, v kateri je žoga zadela ob Wolfovo roko. Sodnik je nekoliko preostro prisodil enajstmetrovko, ki jo je

v zadnji sekundi Koprivnjak spremenil v drugi gol za Slavijo.

Revanzna tekma bo drugo nedeljo v Zagrebu.

Ostale kvalifikacijske tekme

Beograd :

Bask : Sparta (Zemua)

7 : 0 (4 : 0)

Niš :

Gradjanski (Niš) : BSK

1 : 0 (0 : 0) !

Subotica :

Žak : Vojvodina (Novi Sad)

3 : 1 (2 : 0)

Ostale nogometne tekme

MILAN: Madzarska : Italija 2 : 2 (1 : 0).

Tekma za evropski pokal.

BUDIMPESTA: Prvenstvo: Attila : Soroksar 3 : 3.

DUNAJ: Prvenstvo: Admira : FC Wien 4 : 2 (3 : 1), Sportklub : Austria 3 : 1 (1 : 1), Rapid : Favoritner AC 1 : 0 (1 : 0), Vienna : FAC 3 : 1 (2 : 1), Wacker : WAC 4 : 1 (3 : 0), Hakoah : Libertas 2 : 1 (1 : 1).

PRAGA: Sparta : Zidenice 2 : 2 (2 : 2), Slavija : ASK Kolín 8 : 2 (4 : 0), FC Bratislava : Moravska Slavija 1 : 1 (0 : 0), Teplitzer FC : Viktorija Plzeň 2 : 2 (0 : 1), SK Nachod : DSV Zatec 2 : 0 (2 : 0), SK Prostějov : SK Kladno 5 : 0 (2 : 0), SK Plzeň : DFC 3 : 0 (1 : 0).

Norveški trener, zagotovljen. Kakor poročajo iz Osla, je norveška smučarska zveza dovolila znanemu Norvežanu Gunaru Hagenu, da sme v Jugoslaviji prevzeti mesto amaterskega olimpijskega trenerja. (Kakor znano, bo Hagzen treniral naše skakače za skoke in kombinacijo. Op. ur.)

SK Ilirija (teniska sekcija). Danes ob 20. važna seja sekciješkega načelstva v Evropi.

Mariborski dogodki

Maribor, 24. novembra

Proslava Davorina in Simona Jenka

V soboto so priredili gojenci tukajšnje realne gimnazije v veliki kraljevski dvorani lepo uspešno akademijo v počastitev in proslavitve spomina Simona in Davorina Jenka. Najprej je sedmošolec A. Čokan podal življenjepis Simona Jenka, sedmošolec Mirko Černič je deklamiral Stritarjevo »Na Jenkovem grobu«, osmošolka Olga Prusova je prikazala delo Simona Jenka, sledile so »Obujenke« Simona Jenka v skupini petih dijakov v svetlo, drh blazah, petošolka Vida Zemlječeva je deklamirala »Na Sorškem polju«. Nato pa je osmošolec Ivan Haring govoril o Davorinu Jenku. Osmošolci pa so zatem prikazali Simona Jenka v krogu tovarišev »Vajevece«. Tomislav Neralić se je s svojim pevskim vložkom imenitno poslužil. Petošolka L. Vodopivec je deklamirala Jenkovo »Obrabe«, četrtšolka T. Fürsteova »Trojno gorje«, šestšolke Bertalančič pa »Knezovega zeca«. Literarnemu delu akademije je sledil glasbeni Mešani zbor je pod vodstvom prof. Ostrovske ubrano izvajal »Leži polje ravno« ter »Tanan« iz opere »Vračar«. Na klavirju je spremljala »Tanan« gđ. Mirkova. Sledil je še sopranski vložek, ki ga je s

Pri lenivosti črevesja,

črevesnem katarju, obolenju danke, od strani naravna

FRANZ-JOSEFOVA

grenčica zapke dolnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da uporaba

FRANZ-JOSEFOVE

vođe odlično regulira funkcije črevesja.

Ogl. reg. S. br. 15485/35

polnim uspehom odpela osmošolka Ida Brencetova, nakar se je z državno himno zaključila zares lepo uspešna akademija.

Pokolj in razdejanje

V noči na nedeljo je postala neka gostilna v Gosposvetski ulici na Pobrežju prizorišče divjakega spopada in krvavega pokolja. Nekaj pred 22. uro je prispe, la namreč v gostilno skupina fantov, ki se je vsedla k posebni mizi. Ni trajalo dolgo, ko so pričeli izzivati. Beseda je dala besedo, po zraku so pričeli frčati kozarci, steklenice in stoli, nekdo je udaril po svetilki v trenutku je bil ves gostilniški inventar razbit, s'oli in mize polomljene. Nazadnje so se pojavili v rokah razgra.

mlajši in starejši

moški

često bolujejo na

SPOLNI SLABOSTI

(impotenci, izmučenosti, seksualni razdraženosti in nesigurnosti, duševni depresiji in oslabljeni živcih.

Uporabite organski preparat

VIRLINE

ki deluje ojačeno.

Škatla z 20 tabletami

Din 70.—; s 40 tabletami

110.— Din; s 100 tabletami

238.— Din. Dobiva se v lekarnah.

Po poštne razpustitve po diskretno

povzetju lekarna S. Mittelbach, Zagreb —

Jelacičev trg 2a. —

Proizvod farmacije tovarne dr. Richard Weiss, Berlin.

Ogl. reg. pod S. br. 29939/1935.

100 uspehov

na

en oglaš

v

JUTRO

Teokarovic
INDUSTRIJA VOLNENIH KANIN-PARACIN

prepoceni!

Ta »ugovor« večkrat slišimo. Res je, da smo mogli določiti višje cene. Toda mi hočemo imeti stalne in zadovoljne odjemalce. Zato so naše cene tako nizko kalkulirane.

VLADA I KOMP.
Teokarovic
INDUSTRIJA VOLNENIH KANIN-PARACIN

ELITNI KINO MATICA

TELEFON 21-24

DANES ob 4., 7.15 in 9.15 uri NAJVEČJA SENZACIJA LJUBLJANE

DIVJI TOVOR

Film kakoršnega še niste videli.

FILM ZA VAS.

PREMIERNO KINO

ječev noži, gostilna se je spremenila v krvavo bojišče, začelo se je vpitje na pomoč, vsa tamošnja okolica je bila na nogah, razburjena in preplašena zaradi huronskega hrusta in trusa. Z življenjsko nevarnimi zabodljaji v hrbtu je obležal na tleh gostilničar Anton Pavlič in neki Karel Knezer s popolnoma razrezano in zmrcvarjeno glavo. Pozvani reševalci so oba nevarno ranjena prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico, kjer se borita s smrtjo, tezenski orožniki pa so napravili red, vkleknili 6 glavnih krivcev v verige ter jih na skupni verigi priključene odpeljali v zapore. Razen Pavliča in Knezerja je še nekaj drugih laže ranjenih.

Policijski drobiž

V Miklošičevi ulici je neznana tatila ukradla kuharici Mariji Sluga dve jopici, vredni okoli 300 dinarjev. — V Bistri so

posestniku Janezu Volelju odnesli vlomilci razne obleke in perila in 1000 dinarjev gotovine. — Tukajšnje oblasti so prejele obvestilo o vladu v stanovanju Marije Ocvirkove v Topolišči. Odnesli so ji obleke, perilo in preko 300 dinarjev gotovine. — V Rušah je prišlo do velikega spopada med drvarji, ki se je končal s precejšnjim razdejanjem gostilniškega inventarja. Ljudi bitki so napravili konec pozvani orožniki z energično intervencijo. Vršijo se poizvedbe v cilju, da se ugotovi glavni krivec.

Točno plačaj »Jutro« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnino

Premislila nam je naša predraga skrbna mati in stara mati

MARIJA KOŠENINA,
VDOVA,

v 65. letu starosti.

Pogreb nepozabne drage pokojnice bo v torek, dne 26. t. m. ob 3.45 popoldne izpred hiše žalosti, Milčinskega ulica 12. k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 24. novembra 1935.

ZALUJOČI OTROCI IN OSTALO SORODSTVO.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je naša srčno dobra in ljubljena žena, mama, sestra, teta in gospa

MARIJA KOROŠEC, roj. Ivančič

soproga žel. vlak. v pokoju.

v soboto, dne 23. t. m. po kratki in mučni bolezni za vedno zatisnila svoje oči.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 25. t. m., ob 2h pop. iz hiše žalosti Podjunska ul. 17, na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 24. novembra 1935.

BLAZ KOROŠEC, soproga; ZINKA, hčerka; FRANJO, URSULA, JOZE, brata in sestra in ostalo sorodstvo.

Med mojstri na ledu

Nekaj podatkov o razvoju umetnega drsanja — Kateri narodi imajo danes najboljše drsalce?

Drsanje je telesno gibanje, ki ga že tisočletja poznajo vsi narodi, kjer imajo zime s snegom in ledom. Dolga stoletja so služile drsalce (prav tako kot smučarji) kot sredstvo za premikanje iz kraja v kraj; seveda so bile te prve drsalce še zelo enostavne, običajno iz konjske kosti, ki so jih pozneje dajali zmerom primerno obliko. Sredi 15. stoletja so koščeno obliko zamenjali za lažjo leseno, spodnja ploštev za drsanje pa obložili z železnim robnikom. Sicer pa so se koščene drsalce ohranile še do začetka preteklega stoletja. Z vsemi temi drsalci se je dajlo drsati samo v daljavo, pri čemer pa so imele koščene drsalce še to slabost, da se z njimi drsalci ni mogel posanjati z robovi temveč z eno ali z dvema palicama. Šele potem, ko so jeklene robnike na lesenih drsalcih na lahko zakrivili navzgor, se je začelo drsanje v lokih, iz katerega se je polagoma razvilo umetno drsanje.

Pravo umetno drsanje pa je prav za

prav staro šele 60 let; takrat je prišel v Evropo ameriški drsalec Jackson Haines, ki je na svojih turnirjih pokazal serijo drsalnih likov in skokov in izzval med ljubitelji drsalnega sporta pravo senzacijo. Po vso do se je počivilo zanimanje za ta sport, vrsta novih društev se je ustanovila, krogi pa je odnesel Dunaj, čigar prebivalstvo je s prav posebnim navdušenjem prevzelo to elegantno sportno panogo in v njej več ali manj do danes obdržalo vodilno pozicijo. Dobre stvari je obdržalo Hainsovo delo tudi v Opavi, Bamptestu, Frankfurtu, Monakovem in Berlinu; za njimi so se kmalu razvila v drsalna središča severna mesta Stockholm, Oslo, Leningrad ter Moskva in Helsinki. Iz iste dobe so znana imena drsalnih pionirjev Nemcev Chrentrantov, Dunajčanov Korperja in Engelmanna, pozneje Monakovčana Fuchsa in Sachova iz Stockholma. Prava domovina umetnih drsalcev pa je seveda ostala Amerika, kjer je po Jacquesu Hainesu nasto-

pila še vrsta odličnih mojstrov na ledu (Fuller, Curtis, Swift in drugi).

Tudi prve umetne drsalce je dala svetu Amerika; kot prva evropska zastopnica v tej panogi velja Nadja Frank iz Helsinkov. Trajalo je precej preden so dame v tej disciplini na ledu dosegle moške. Omeniti je treba prvo zmagovalko v damskem svetovnem prvenstvu (l. 1906.) Magdo Svers iz Londona, ki je v ostalem v l. 1913 in 1914 startala že kar med moškimi tekmovci. Potem sta bili še prvakinji Madžarki Kronberger in Mera-Horvath in Dunajčanka Herma Jarosz-Szake. Med moškimi so bili za Salchowom še prvaki: Kachler (Dunaj), Sandahl (Stockholm), Bjek (Dunaj) in Gregstén (Stockholm). Prvi moški svetovni prvak je bil l. 1896. v Leningradu Nemec Gilbert Fuchs.

Dunaj je dal za razvoj umetnega drsanja mnogo pobud in od tam se je začelo širiti tudi drsanje v parih, ki je imeo v zakoncih Johnson (London), zakoncih Jakobson (Helsinki), in nazadnje v zakonci Brunlet (iz Pariza) najvidnejše zastopnike. Ko so začeli graditi umetna drsališča, po manjkamje naravnih zim ni bilo več ovira za razvoj umetnega drsanja. Izšla je kopica strokovnih knjig, na razpolago je bilo zmerom več učiteljev in tehničnih drsalcev.

sporta se je stalno izpopolnjevala. Pri tem so bile v znatni pomoči dame, kar je bilo pač v zvezi s tem, da ženske tistih časov v veliki večini niso bile zaposlene v poklicu in jih tudi sicer niso trije posebne skrbi. Razvoj pa gre kljub deloma izpremenjenim razmeram še zmerom navzgor in je verjetno, da bodo obvezni liki za drsalce s časom še težji kot so sedaj.

Na čelu vseh držav, ki goje drsalni sport, je trenutno Avstrija, ki ima razen svetovnega prvaka Schärerja še vrsto odličnih umetnih drsalcev obojega spola (Kaspary, Erdős, Linhart, Landbeck, Lemer in drugi). Tudi para Papetz-Zwack ter brat ter sestra Pausen spadata v svetovni razred. Poleg Avstrije je treba precej omeniti Anglijo, ki je v zadnjih letih — posebno z damami — v tej panogi pokazala odlične sposobnosti. Taylor, Colledge, Butler in Phillips so imena svetovnega slovesa, pa tudi drsalca Sharpa in Duna je treba šteti med najboljše na svetu. Dobro ga para pa Angličaninja nobelanga Kader dobrih drsalcev ima tudi Severna Amerika skupno s Kanado. Prav dobro oborožena za konkurenco na ledu je tudi Madžarska, ki ima v svojih drsalnih vrstah tudi svetovna prvaka v parih Rotter — Szollas. Nemčija ima prav dobro dvojico

Herber-Bayer, pa še nekaj posameznih drsalcev in drsalci, ki se v Garmisch — Partenkirchenu ne bodo dali kar tako Norveška bo poslala na start svetovno znano prvakinjo Sonjo Hennie, med severnjaki pa je treba omeniti še sracozno Švedko Vivi-Anne Hulten ter elegantnega Finca Nikkaucna. Francija ima najboljše moči v Henriou in gđ. Clericetti, švica v Euehlerju, Belgija pa v gđ. de Ligne.

S temi imeni pa še dolgo ni izčrpan seznam vseh, ki bodo v tej zimskošportni panogi startali na IV. zimski olimpijadi. (Sokoli jo bodo odsej imenovali »olimpijske«, kar pa bo brzokone težko udomačiti, ker je »napaka« že davno prešla skraj pri vseh narodih v vsakdanjo rabo. Op. ur.) Vabilu so se odzvali skoraj vsi narodi sveta, pa ni izključeno, da se bo še med Italijani, Čehoslovaki in Rumuni, da celo med Japonci našel talent, ki bi zatomil slavo doseženih mojstrov na ledu. Saj ste videli tudi pri drsanju niso redka presenečenja, pa je zato boljše, da nihče ne dela računov v naprej. V teh okoliščinah bo tudi konkurenca na gladki plošči v Garmischu vse bolj privlačna!

(Po reviji »Olympische Spiele 1936«)

Kupujte domače blago!

